

וישלח שלמה אל-חורם מלך-צור לאמר כאשר עשית עם-
 דניד אבי ותשלח-לו ארזים לבנות-לו בית לשבת בו: הנה
 אני בונה-בית לשם יהוה אלהי להקדיש לו להקטיר לפני
 קטרת-סמים ומערכת תמיד ועלות לבקר ולערב לשבתות
 ולחדשים ולמועדי יהוה אלהינו לעולם זאת על-ישראל:
 והבית אשר-אני בונה גדול כי-גדול אלהינו מכל-האלהים:
 ומי יעצר-כח לבנות-לו בית כי השמים ושמי השמים לא
 יכלכלהו ומי אני אשר אבנה-לו בית כי אם להקטיר לפני:
 ועתה שלח-לי איש-חכם לעשות בזה ובכסף ובנחשת
 ובפרזל ובארגון וכרמיל ותכלת וידע לפתח פתוחים עם-
 החכמים אשר עמו ביהודה ובירושלם אשר הכין דניד אבי:
 ושלח-לי עצי ארזים ברושים ואלגומים מהלבנון כי אני
 ידעתי אשר עבדיך יודעים לכרות עצי לבנון והנה עבדי
 עם-עבדיך: ולהכין לי עצים לרב כי הבית אשר-אני בונה
 גדול והפלא: והנה לחטבים לכרותי העצים נתתי חטים ו
 מפות לעבדיך כדים עשרים אלף ושערים כדים עשרים אלף
 ויין בתים עשרים אלף ושמן בתים עשרים אלף:

ויאמר חורם מלך-צור בכתב וישלח אל-שלמה באהבת
 יהוה את-עמו נתנך עליהם מלך: ויאמר חורם ברוך יהוה
 אלהי ישראל אשר עשה את-השמים ואת-הארץ אשר
 נתן לדניד המלך בן חכם יודע שכל ובינה אשר יבנה-בית
 ליהוה ובית למלכותו: ועתה שלחתי איש-חכם יודע בינה
 לחורם אבי: בן-אשה מן-בנות דן ואביו איש-ערי יודע
 לעשות בזה ובכסף בנחשת בפרזל באבנים ובעצים
 בארגמן בתכלת ובבזין ובכרמיל ולפתח כל-פתחו ולחשב
 כל-מחשבת אשר ינתן-לו עם-חכמיו וחכמי אדני דניד
 אביך: ועתה החטים והשערים השמן והיין אשר-אמר
 אדני ישלח לעבדיו: ואנחנו נכרת עצים מן-הלבנון בכל-
 צרפך ונביאם לך רפסדות על-ים יפו ואתה תעלה אתם
 וירושלם: ויספר שלמה כל-האנשים הגירים אשר
 בארץ ישראל אחרי הספר אשר ספרם דניד אביו וימצאו
 מאה וחמשים אלף ושלשת אלפים ושש מאות: ויעש מהם
 שבעים אלף סבל ושמונים אלף חצב בהר ושלשת אלפים
 ושש מאות מנצחים להעביר את-העם:

למנו א, ב, ג

וישלח חירם מלך-צור את-
 גבריו אל-שלמה כי שמע כי אתו משחו למלך תחת אביו
 כי אהב היה חירם לדוד כל-הימים: וישלח
 שלמה אל-חירם לאמר: אתה ידעת את-דוד אבי כי לא
 כל לבנות בית לשם יהוה אלהי מפני המלחמה אשר
 זכרו עד תת-יהוה אתם תחת כפות רגלו: ועתה הניח
 הוה אלהי לי מסביב אין שטן ואין פגע רע: והנני אמר
 לבנות בית לשם יהוה אלהי כאשר דבר יהוה אל-דוד אבי
 לאמר בנך אשר אתן תחתיו על-כסאך הוא יבנה הבית
 לשמי: ועתה עזה ויכרתו-לי ארזים מן-הלבנון ועבדי
 היו עם-עבדיך ושכר עבדיך אתן לך ככל אשר תאמר
 כי ואתה ידעת כי אין בנו איש ידע לכרת-עצים
 בצרנים: ויהי כשמע חירם את-דברי שלמה
 ישמח מאד ויאמר ברוך יהוה היום אשר נתן לדוד בן
 זכם על-העם הרב הזה: וישלח חירם אל-שלמה לאמר
 שמעתי את אשר-שלחת אלי אני אעשה את-כל-חפצך
 בעצי ארזים ובעצי ברושים: עבדי ידעו מן-הלבנון ומה
 אני אשימם דברות בים ער-המקום אשר-תשלח אלי
 נפצתים שם ואתה תשא ואתה תעשה את-חפצי לתת
 לחם ביתי: ויהי חירם נתן לשלמה עצי ארזים ועצי
 ברושים כל-חפצו: ושלמה נתן לחירם עשרים אלף כר
 חטים מכלת לביתו ועשרים כר שמן כתית כה-יתן
 שלמה לחירם שנה בשנה:

ויהוה נתן חכמה לשלמה כאשר דבר-לו ויהי שלם בין
 חירם ובין שלמה ויכרתו ברית שניהם: ועל המלך שלמה
 מס מכל-ישראל ויהי המס שלשים אלף איש: וישלחם
 לבנונה עשרת אלפים בחודש חליפות חדש יהיו בלבנון
 שנים חדשים בביתו ואדנירם על-המס: ויהי
 לשלמה שבעים אלף נשא סבל ושמונים אלף חצב בהר:
 לכר משרי הנצבים לשלמה אשר על-המלאכה שלשת
 אלפים ושלוש מאות הרדים בעם העשים במלאכה: ויצו
 המלך ויפשו אבנים גדלות אבנים יקרות ליסד הבית אבני
 גזית: ויפסלו בני שלמה ובני חירם והגבלים ויכינו העצים
 והאבנים לבנות הבית:

למנו א, ב, ג

(ל) וישלח חירם, שנה עבדיו אל שלמה לחקים עמי אהבת

דוד אביו ואם יבקש דבר מאצו ישלח לו כמו ששלח לדוד אביו עמי אהבים: לו/למנו א

וגדול ויהוה אלהי צבאות עמו:
 וישלח חירם
 מלך-צור מלאכים אל-דוד ועצי ארזים וחרשי עץ וחרשי אבן
 קיר ויבנו-בית לדוד: וידע דוד כיהיכנו יהוה למלך על-ישראל
 וכל נשא ממלכתו בעבוד עמו ישראל:
 ויקח
 דוד עוד פלגשים ונשים מירושלם אחרי באו מחברון ויולדו
 עוד לדוד בנים ובנות: ואלה שמות הילדים לו בירושלם
 שמוע ושזבב ונתן ושלמה: ויבחר ואלישוע ונפג ויפיע:
 ואלישמע ואלידע ואליפלט:

למנו א, ב, ג

(טו) וישלח חירם הנה בשמואל
 ב' ה' י"א) נזכר שחירם שלח מלאכים אל דוד ועצי
 ארזים וחרשי עץ וכו' ויבנו בית לדוד, ופה אמר
 ששלח את עבדיו, כי שם רצה לכרות עמו ברית
 בפעם ראשונה, והיה צריך לשלוח מלאכים, ששם
 מלאך הונח על ההולך בשליחות נכבד, כי היו שרים
 נכבדים ומלאכים מליצים ומורשים מאת המלך
 לכרות עמו הברית עפ"י הקשורים שיעשו ביניהם,
 אבל עם שלמה לא היה צריך לחדש ברית חדש, כי
 הוא עומד תחת אביו והברית שהייל עם אביו נכונה
 גם לבנו המולך אחריו, ולא שלח רק עבדיו, לברכו
 ולדרוש שלומו, ומפ' כי שפע כי אותו כשחו ולכן
 שלח עבדיו ולא הוצרך לשלוח מלאכים כי אהב היה
 חירם לדוד כל הימים. והברית נאמן וקיים ביניהם
 הברך עפ"י הברית שרנו לפני דוד.

למנו א, ב, ג

ולעד"צ שכאן גילה שלמה היותו שלם בלמודיות ממוסר השכל, כי לא יתכן למלך
 "דיר כחירם והוא מאותן שעשו עצמן אלוהות שיעשהו חוטב עצים עם היותם לבית
 השי"ת אשר אין חכמה ואין תבונה ואין עצה לנגד ה'. ולזה העלים הענין ואמר
 יעתה צוה, לא שאתה תהיה הכורת אלא צוה לעבדיך ויכרתו לי ארזים מן הלבנון,
 לענין הוותרנות ועבדי יהיו עם עבדיך ועב"ז בנתינת השכר אתן כאלו הכל
 עבדיך, ז"ש ושכר עבדיך אתן לך, ועמך הסליחה כי ההכרח לא יגונה כי אתה ידעת
 כי אין בנו אפילו איש אחד שיהיה יודע לכרות עצים כצידונים כ"ש ארזים. ובכל
 הנז' בכתובים האלה יתבאר מחכמת שלמה ומוסרו במידות טובות אשר על זה יאות
 לחירם לברך ולומר ברוך ה' כו', שלא תהיה ברכה לבטלה כמו שנוסיף לבאר.

פ' ו' י' טו

(כו) וְדָוִד נָתַן חֲכָמָה לְשִׁלְמֹה כו'. כלל יראה כי אין לחכמת שלמה וחם עם
 שלום חירם אך אפשר כי לולא חכמת שלמה שבצולה כל מלכי סארץ
 שלמים היו אמו וסרום אל משמעתו ובכן אם לא היכ זה היה חירם בלתי
 מוסך בשלום שהיה לו גם לבנו של דוד אך על ידי מה שפ' נתן חכמה לשלמה
 היכ סיבכ שויכי שלום בין חירם ובין שלמה ויכרתו ברית שניהם :

א"ל פ' טו

מכל זה נראה בעליל, שהיו בזה חמשה ימות, תחלה שלח חירם אל שלמה לנחמו ולחזק
 זו הכרית והאהבה, ואז שלח שלמה אל חירם
 ירם השיב אל שלמה הדברים שנוי פה, ואחרי
 יובת חירם חזר שלמה ושלח אל חירם וחירם
 יוב הדברים שנוכר בד"ה, באופן שעזרא הסופר
 עליב בד"ה הדברים החסרים כאן, והדברים
 ובזוארים כאן לא הוצרך לשנות שנית, וכמו
 באר. ועתה נבאר בפרט, שלמה בשאלתו
 'אשונה לא שאל תיכף שישלח לו עצי ארזים
 יכה מהלבנון שבגבול חירם, כי בחכמתו התחיל
 גאלה קטנה, שאינו מבקש דק יתן רשות לעבדיו
 וזמנים לכרות עצים, ר"ל שיעשו מלאכתו לכרות
 זו לבנון אשר בא"י, והקדים לשאלתו הוצעה
 על פיה יתגרב חירם מעצמו לתת לו יותר מאשר
 ישי:

ד. וַיֵּט עַד אִישׁ עַד־לְמִי וְשָׁמוּ חִירָה רַב־נָן אֲמָרֵי חִירָה
 וַא חִירָם שֶׁהָיָה בְיָמֵי דָוִד שְׁנָאֲמַר (מ"א ה. טו) 'פִּי אֶהֱב
 יָה חִירָם לְדָוִד כָּל הַיָּמִים' לְמוֹד הָיָה הָאִישׁ הַזֶּה לְהִיּוֹת
 וְהָב לְשִׁבְט הַזֶּה רַב־יָהוּדָה בְּר' סִימוֹן אֲמַר חִירָם אַחֵר
 יָה עַל דַּעְתָּהוֹן דְּרַב־נָן חִירָה קְרוֹב לְאַלְף וּמְאַתִּים שָׁנָה וְעַל
 עֲתָה דְר' יְהוּדָה חִירָה קְרוֹב לְחֲמֵשׁ מְאוֹת שָׁנָה.

ל"ט י"ג טו ס"ו טו

ויהי דבר יהוה אלי לאמר:
 בן-אדם אמר לנגיד ער כה-אמר ו אדני יהוה יען גבה
 לבך ותאמר אל אני מושב אלהים ישבתי בלב ימים ואתה
 אדם ולא-אל ותתן לבך בלב אלהים: הנה חכם אתה מדנאל
 כל-סתים לא עימוך: בחכמתך וכתבוניתך עשית לך חיל
 ותעש זהב וכסף באוצרותיך: ברב חכמתך כרבלתך הרפית
 חילך ויגבה לבבך בחילך: לכן כה אמר אדני יהוה
 יען תתך את-לבבך בלב אלהים: לכן הנני מביא עליך זרים
 עריצי גוים והריקו חרבותם עליפי חכמתך וחללו יפעתך:
 לישחת יודיך ומתה ממותי חלל בלב ימים: האמר תאמר
 אלהים אני לפני הדין ואתה אדם ולא-אל ביד מחלליך:
 מותי יעריס תמות ביד זרים כי אני דברתי נאם אדני
 יהוה:

י"ג טו ס"ו טו

וכן אתה מוצא בחירם פיון שעשה עצמו
 אלה מה היה סופו פתיב בה (יחזקאל כח. ב) 'יען גבה לבך
 ותאמר אל אני אמר לו הקדוש ברוך הוא (שם שם. ג)
 'הנה חכם אתה מדנאל' שנבוכדנצר בקש להקריב לו ולא
 רצה ואת עושה עצמך אלה מה היה סופו פתיב בה (שם
 שם. יז) 'על ארץ השלכתיה לפני מלכים נתתיך לראיה